

VERHALEN OPHALEN - WERKWIJZE

ACHTERGROND INFORMATIE

- Wat is het verhaal ophalen?** Met het verhaal willen we horen wat een persoon te vertellen heeft over een bepaald onderwerp. In dit geval autonomie. We zijn op zoek naar wat iemand belangrijk vindt bij het uitoefenen van autonomie en wat zijn of haar ervaringen zijn. Tijdens het ophalen van het verhaal is er een interactie tussen de onderzoeker en de verteller. De onderzoeker is de "luisteraar" van het verhaal.
- Bij welke doelgroepen?** Deze werkwijze omschrijft het ophalen van verhalen bij mensen in een somatisch verpleeghuis setting. Op pagina drie is een aangepaste werkwijze aangeboden om de methodiek ook toe te kunnen passen in een psychogeriatrische setting.
- Wat is het doel?** Het doel van de leermethodiek verhalen ophalen over een onderwerp, is duidelijk te krijgen hoe de cliënten dit onderwerp ervaren binnen de instelling en op welke wijze medewerkers hier goed mee omgaan en wat beter kan.
- Twee aspecten staan centraal**
- Inzicht krijgen in het verhaal van de cliënt betreffende elementen van autonomie;
  - Inzicht krijgen in de beleving van de cliënt wat betreft de betekenis van autonomie voor hem/haar.

HOE GAAT HET IN ZIJN WERK?

Cliënten worden individueel bevraagd hoe zij autonomie ervaren en waar verbeteringen gewenst zijn. Het gesprek start met een inleiding. Deze inleiding zal bij iedere cliënt hetzelfde zijn. Hierna stelt de medewerker één ruime openingszin. Bijvoorbeeld:

Kunt u eens vertellen hoe u uw eigen leven leeft, binnen deze instelling?

De medewerker zal een audio- en/of beeldopname maken, waarna het gesprek wordt getranscribeerd. Uit dit transcript kunnen thema's gevonden worden. Er zijn geen specifieke thema's waar de onderzoekers naar opzoek zijn.

Het project Autonomie in Samenspraak wordt gefinancierd door ZonMw. ZonMw

VOOBEREIDING

- Stel een werkgroep samen die het ophalen van de verhalen gaat uitvoeren.
- Raadpleeg de bestanden 'Leren over autonomie - overzicht', 'Leren over autonomie - draaiboek' en 'Leren over autonomie - wie doet wat' ter ondersteuning.
- Verhalen workshop organiseren (ongeveer 3 uur) - zie bestand 'Verhalen ophalen - workshop en korte richtlijn'

UITVOERING

- Bepaal de interview inleiding en openingsvraag, Bijvoorbeeld: *"Kunt u eens vertellen hoe u uw eigen leven leeft, binnen deze instelling?"*
- Bepaal welke cliënten deel gaan nemen a.d.h.v. inclusie- en exclusie criteria.
- Cliënten vragen of zij deel willen nemen en van informatie voorzien.
- Cliënten informed consent laten ondertekenen.
- Samen met de cliënt het gesprek plannen; trek hier ongeveer 45 minuten voor uit.
- Regel opname apparatuur of gebruik je telefoon voor audio opname.
- Haal het verhaal op aan de hand van de gezamenlijk geformuleerde inleiding en openingsvraag.
- Laat de opname transcriberen of doe dit zelf; Een andere optie is om de opname vaker terug te luisteren.

ANALYSE

Transcripten lezen of audio opnames terug luisteren.

Afvaardiging uit het team vragen om de audio opname(s) terug te luisteren of één of meerdere transcript(en) te lezen.

- Wat valt je op omtrent autonomie in de verhalen?
- Welke thema's of patronen herken je in de verhalen omtrent autonomie
- Noteer deze

Kom met de werkgroep bij elkaar en pas een analyse methode toe. Bijvoorbeeld de Kritische Creatieve Hermeneutische Analyse (Cardiff & van Lieshout, 2014) (zie Power Point) of andere analyse methode. Spreek met elkaar af hoe de thema's aan heel het team terug gekoppeld worden.

BEVINDINGEN EN VERBETERPUNTEN

- Pak de belangrijkste aspecten uit de analyse samen bijvoorbeeld in een portret of overkoepelend verhaal of uitwerking van de thema's.
- Leg deze aspecten terug in het team en kies samen thema's uit met verbeterpunten.
- Bepaal samen één verbeterpunt waar het team mee aan de slag gaat
- Spreek af wie dit oppakt en op welke wijze evaluaties plaatsvinden
- Bepaal als team de vervolgstap(pen)

Het project Autonomie in Samenspraak wordt gefinancierd door ZonMw.

:RANDVOORWAARDEN VOOR HET VERHAAL OPHALEN

- Zorg ervoor dat de medewerkers en/of studenten zowel ruimte/tijd hebben voor het werken in de zorg als voor het voeren van gesprekken over autonomie met cliënten, uitwerken en analyseren.
- Tijdens het analyseren is het handig als betrokken medewerkers/ studenten regelmatig eenzelfde dagdeel vrij geroosterd zijn uit de zorg en samen (tegelijktijd) kunnen werken aan de leermethodiek.
- Communicatie naar studenten/medewerkers over wat de leermethodiek inhoudt en waarom zij meedoen in deze leermethodiek is belangrijk. Zorg ervoor dat er een vaste begeleider is die betrokken is bij de leermethodiek. Dit zodat studenten/medewerkers weten bij wie ze terecht kunnen met vragen over de leermethodiek.
- Zorg voor begeleiding van bijvoorbeeld een onderzoeker/ ervaren professional tijdens het uitvoeren van de opdracht. Ondersteuning bij het voorbereiden op de verhalen workshop, coderen en analyseren is wenselijk.
- Communicatie in het interdisciplinaire team is ook belangrijk: wat is het doel van de leermethodiek en waarom vindt de leermethodiek plaats? Wat kan de leermethodiek opleveren voor het team en de cliënten?

EN IN EEN PSYCHOGERIATRISCHE SETTING?

- Vraag toestemming aan 1e contactpersonen als je audio-opnames wilt maken en de data wilt gebruiken voor kwaliteitsverbetering.
- Exclusie: sluit cliënten niet te snel uit van deelname. Je kunt ervoor kiezen om alleen cliënten die niet meer in staat zijn om zich verbaal te uiten uit te sluiten.
- Eén algemene centrale startvraag zoals genoemd onder het kopje 'Hoe gaat het afnemen van verhalen in zijn werk?' werkt niet altijd, maar probeer wel het gesprek te starten met een open algemene vraag als dit mogelijk is.
- Als je bv. vraagt; "Hoe is het met u?" en je merkt dat de cliënt weinig respons geeft, schat dan in of dit het juiste moment is om het gesprek te voeren. Mogelijk heeft de cliënt geen behoefte aan een gesprek.
- Alle antwoorden zijn oké; geen gericht antwoord op je vraag kan achteraf bij het analyseren ook waardevolle informatie zijn.
- Probeer voort te borduren op hetgeen zich voordoet in het gesprek, stiltes zijn hierbij oké.
- Zoek een rustig plekje (ivm minder afleiding en goede geluidsopnames-achtergrondgeluid).
- Plan de gesprekken niet op dag en tijd, maar spreek een periode van bv. twee weken af waarin de gesprekjes dat op voor de cliënt geschikte momenten plaats kunnen vinden.
- Maak het gesprek niet onnodig lang. In tien minuten kun je al veel informatie krijgen.
- Laat andere medewerkers weten dat je in gesprek bent met die bewoner en vraag hen zich afzijdig te houden.

Het project Autonomie in Samenspraak wordt gefinancierd door ZonMw. ZonMw